

Lessen van de vorige crisis

11 november 1980, Binnenhof; demonstratie tegen regeringsplannen om te bezuinigen op de sociale uitkeringen

De eerste deuk in de onbezorgde wederopbouwvaren komt tijdens de oliecrisis van 1973. Het aantal mensen in bijstand en werkloosheidsregelingen stijgt: tussen 1970 en 1975 van 342.000 naar 570.000. De volgende vijf jaar daalt dit naar 496.000. De WWV (langdurig werklozen die geen recht meer hebben op WW) en de RWW (vaak jongeren) worden net als de bijstand door de gemeenten uitgevoerd. Op het voorjaarscongres in 1980 wijst Divosa-voorzitter J.A. Boender erop dat de gemeente inmiddels voor 75 procent van alle werklozen als uitvoeringsorgaan fungeert. De vooruitzichten zijn ongunstig. De ontwikkeling van de automatisering leidt naar verwachting tot een gigantische vermindering van de werkgelegenheid. Minister Albeda van Sociale Zaken richt zich rond 1980 op een betere verdeling van de

beschikbare werkgelegenheid en doorstroming. Werklozen moeten via scholing makkelijker naar een andere sector kunnen doorstromen. Diverse gemeenten experimenteren met de bevordering van deeltijdbanen. Verder wordt ingezet op vervoegde uittreding van ouderen, scholing van schoolverlaters met behoud van uitkering en vrijwilligerswerk met behoud van uitkering. Het bemiddelingsproces moet bovendien effectiever; arbeidsbureaus en gemeenten moeten werklozen gezamenlijk begeleiden.

Dramatische toename werkloosheid
Terwijl Den Haag er nog niet uit lijkt, loopt de werkloosheid in 1981-82 schrikbarend op: het aantal WWV-gerechtigden met 151 procent, het aantal RWW-ers met 92 procent. De werkdruk bij de sociale diensten neemt enorm

toe. Eind 1981 springt Binnenlandse Zaken bij met extra middelen. Maar het is ontoereikend, gaat gepaard met bezuinigingen op andere uitkeringsonderdelen, en wordt niet in alle gemeenten gebruikt voor versterking van de sociale dienst.

In 1983 gaat het roer om. Staatssecretaris De Graaf kondigt forse bezuinigingen aan in de collectieve sector. Een jaar later presenteert het kabinet het zogenaamde 1 juli-pakket. In plaats van een stelselherziening wordt er aan alle kanten gesneden in de huidige regelingen. Daglonen WW, WWV en WAO gaan omlaag, huursubsidie gaat omlaag, huren gaan omhoog, inkomensvoetsen worden ingevoerd, uitkeringsduur wordt bekort. Ondanks eerste tekenen van herstel ziet het kabinet geen reden om de beleidsvoornemens uit het regeerakkoord milder te maken. De nieuwe Divosa-voorzitter Scheepbouwer trekt op het congres van 1984 fel van leer. Voor Divosa is de vermenging van stelselherziening en bezuiniging onaanvaardbaar: "Meer dan ooit lijkt de regering zich te laten leiden door het uitgangspunt: ieder bezuinigt voor zich en de minima voor ons allen!" Een tekort aan medewerkers, een snel groeiend cliëntenbestand, en een stroom van wijzigingen, uitbreidingen en detaillering van uitvoerings-

voorschriften legt de kiem voor een uitkeringsfabriek, waarin geen tijd meer is voor begeleiding. Divosa-voorzitter Boender hekelt in 1982 de tegenstrijdigheid van bepaalde maatregelen. "Hoe zijn de strakke controles van de werklozen nog uit te leggen als ze voor een ander groep werklozen, namelijk de ouderen, niet meer gelden? De vakbeweging lijkt een nieuw soort pensioen op 57½ jarige leeftijd wel te zien zitten, maar stelt zich uiterst zwak op in discussies over garanties van minimuminkomen. Verder maakt het departement - volkomen terecht - opmerkingen over verschillen in dagloonberekeningen van enkele centen, maar werkt anderzijds moeiteloos mee aan verregaande 'non-activiteitsregelingen' voor 57½ jarigen, die de uitgaven voor WW en WWV met vele miljoenen zullen doen stijgen. En hoe valt dit te rijmen: bijstandsgerechtigden met een te hoge huur gaan minder lang een woonkostentoeslag ontvangen, huiseigenaren in de moeijijkheden door hoge hypotheek- en rentelasten gaan als het aan de regering ligt subsidies krijgen."

Schaarse aandacht

Ondanks de aandacht die de werkloosheid opeist, is het voor de directeur bijstandszaken van CRM A.L. den Broeder duidelijk naar wie de sociale diensten hun schaarse aandacht moeten laten uitgaan. Op het Divosa-congres in 1984 zegt hij: "Laten we met de middelen en de mogelijkheden die ons resten kiezen voor die groepen die zonder meer geholpen moeten worden, de echt kwetsbaren, zoals bejaarden, langdurig werklozen en arbeidsongeschikten." Hoe ging het verder? Die ene werkloosheidsregeling kwam er niet. Het waren de vrouwen die in de jaren negentig massaal de nieuwe banen bezetten, niet de uitkeringsgerechtigden van weleer. Taskforces ouderen en 45+ probeeren 15 jaar na de vut-hausse werkgevers en werknemers te laten wennen aan het idee dat je oude dag niet begint op 57½ jaar. (*Liny Bruijnzel, foto: Spaarnestad*)

Bronnen: Social Bestek (1980 t/m 1984) *

Vroeger...

Divosa bestaat dit jaar 75 jaar. De rubriek Vroeger blikt terug op de geschiedenis van de vereniging. Dit keer de vorige crisis. Valt er iets te leren van de jaren tachtig van de vorige eeuw?